BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich
XVII 3.168

BACCHVS

ORBIS DOMINVS,

Ipsis Bacchanaliorum Ferijs

Comicè

Ab ipsa pueritia, ad vsq; senectam & tumulum deductus.

ET

I. P. M. G. N.

Dominis,

Item

Famatis, Honoratis, Laborioſisq;

Viris,

&c. &c. &c.

Quicunq;

Vel sub Hedera, vel sub quouis alio signo Baccho militant,

&

Cremato, Cereuisiæ, Mulso, Vino,

Cretensi, Vngarico, Hispanico, Gallico, &c. &c.

Addictissimi sunt,

DEDICATVS.

Viuite, sed fati memores, tumuliq; Paterni.

VARSAVIÆ, Apud Viduam, & Hæred: Petri Elert S. R. M. Typogr. 1644.

699

PROLOGVS

Rem tempori accommodatam exhibendam proponit. Rzecz czásowi przystosowáną wystáwić obiecuie.

ACTVS I.

Pueritia Bacchi.

1. Iouis dat optionem BACCHO rem sibi consecrandam eligendi; Cui præ omnibus Botrus placet. Jowiß dáie ná wolą Bachusowi / áby sobie co vpodobał do poświecánia; Ktoremu ze wßytkich rzeczy podoba ſie grono Winá.

2. Iouis (præscripta viuendi methodo) BACCHVM Magistro erudiendum tradit, quo cum iturus ad scholam puer Lagenam cingulo Appendit. Jowiß (opiſawßy ſpoſob życia) Bachuſá Mi, ſtrzowi oddáie ná náukę / z ktorym chłopie idąc do ßkoł Miaſto Kálámarza Fláßę bierze.

Bacchus saltando pedem offendit, hinc erumpens in eiulatus, hos aliter sedare nequit, nisi vini ternis caliculis emulsis. Bachus w tańcu obrážiwßy nogę płáczu vkoić niemoże / áż ſpełniwßy trzy kielißki winá.

XVII-3168-III

4. Bac-

4. Bacchus triſtior, aduentu condiſcipulorum exhilaratus, tractat hos liberaliter, & abeuntes ad Recreationem comitatur. Smutny Bachus / vćießywßy ſie z przyśćia wſpolużniow ſwoich/ czeſtuie tychże hoynie/ y z odchodzącymi ná rekreátya odchodźi.

5. Reduces ex Recreatione condiſcipulos tractat Bacchus, à quibus inuitatus ad Choreas, diſcedit. Powracáiących ſie z przechadzki ſwych wſpolużniow czeſtuie Bachus / od ktorych potym ná polityke zá-proßony odchodźi.

ACTVS II.

Iuuentus Bacchi.

1. Bacchus vadens ad Diogenem audiendū trahit ſympalæſtritam ad Popinam, bibiturq; hîc liberaliſsimè. Bachus idąc ná Philozofią zácią-ga ná goſpodę kompaná: Tu ſie racżą hoynie.

2. Iuuenibus partim globo plūbeo, partim ſagittâ metam petētibus, Bacchus ſagittâ ſcyphū tacturus meliùs ore tangit & exhaurit. Gdy młodź cześćia z łukow / cześćia z piſtoletow do celu / Bachus z łuku do kuflá zmierza/ ále predzey weń geba niżeli ſtrzała vgadza.

3. Inſtituitur Academica declamatio, laudanteque vno Iuuenum Philoſophos, alio Rhe-

to-

thores, Pöetas tertio, Bacchus artem bibendi celebrat, vehitque ad sidera. Gdy według szkolnego zwyczáiu ieden z młodzi Philozofow/ drugi Krasomowcow/ Poetow wystawia trzeći/ Bachus nákoniec náukę picia aż pod niebo wynosi.

4. Nactus Achaten Bacchus, qui sine ruga poculum exhaurit, statuit cum eodem amicitiæ fœdus quod iuramẽto vtrinq; confirmatur. Bachus przybrawszy kompaná sobie rownego w piciu/ z onymże przyiaźń záwiera/ ktora przysięga potwierdza sie.

5. Inuitat Bacchus Commilitones ad conuiuium, quos vt munificè tractet, Arma, Vestes, oppignorat; & seminudus Conuiuas tractat. Zápraszа Bachus nábánkiet gośći/ ktorych áby przystoynie vraczył/ Broń y suknie zástáwia/ á sam práwie nági Zápro-szónych raczy.

6. Trahitur Bacchus à Cõmilitone ad templum pro Concione audienda, sed Nudipes recusat ire; inuitatus tamen ab alio, vt secum vini sumpturus haustum veniat, libens consentit, & vadit. Jeden z Kompanow zápraszа z sobą Bachusá do Kośćiołá ná Kazánie/ ále Bachus iść boso odmawia: záproszony iednák od drugiego ná kieliszek winá/ z chęcią zezwoliwszy idźie.

7. Consulit Zingaros Bacchus de statu suo, qui prædicunt eum Magistrum Nouæ futurũ

Artis

Artis; vxorem habiturum nullam, prolem numerosissimam, tandem senio confectum Episcopio occisum iri. Radźi sie Cygánow Bachus o przyßłym stanie swoim/ ktorzy wroża mu/ iż nowey náuki mistrzem bedźie/ nieznáiąc żony potomstwo niezliczone mieć ma: ná koniec w stárości czopem zábity poleże.

ACTVS III.

Ætas Virilis Bacchi.

1. Bacchus pro prima Laurea disputat & defendens egregiè Vinum non esse ex orbe proscribendum, Laureâ donatur. Bachus o pirwßy Mistrzowstwá stopień disputuie / y broniąc rácyámi / áby wino z świátlá nie było zgładzone / odbiera w nagrodę wieniec Laurowy.

2. Promulgat Bacchus per Præconem se traditurum Artem bibendi, confluuntque multi ad eius Auditorium. Ogłaßa Bachus przez Woznego/ iż náuke picia ma trádować: ná ktorey Lekcyą wiele Vczniow schodźi sie

3. Synopsim Artis suæ (ipsa priùs commendata) discipulis Bacchus proponit. Krotkie zebránie náuki swoiey (sáme wprzod záleciwßy náuke) vczniom swoim Bachus opowiáda.

4. Inclarescit Bacchus cum Arte sua per omnes

mnés Orbis oras, cuius vt peritior duobus alijs Candidatis, ad omnium gentium administrandum imperium concordibus eligitur calculis. Oglaßa ſie Bachus po wßyſtkim świećie z náuką ſwoią / y iáko w niey biegleyßy nád inßych dwoch Kándydatow / zgodnymi głoſy / wßyſtkie w moc odbiera Páńſtwá.

5. Quoſdam Abſtemios, reſiſtentes Electioni ſuæ, ad ſe inuitatos, ſcyphis dementat Bacchus: qui poſt Bacchum approbant, æternoſq; ei precantur annos. Niektorzy ſkromnieyßego żywotá ná Elekcyą Bachuſá nie zezwáláią / tych wezwawßy do ſiebie Bachus czeſtuie / y ták przy dobrey myśli Bachuſá przyznáią zá Páná / y wiecznych mu lat życzą.

ACTVS IV.

Bacchi ſenectus, mors, tumulus.

1. Bacchus conſulit Medicos de ratione ſanitatis tuendæ, quos temperantiam ſuadentes reijcit, & conſilio Vngari paret, quòd is ad propoſitum quatuor Vini vaſa vno euacuenda die affirmet. Bachus dokłáda ſie Medykow o przedłużeniu żywotá / ále tych ſkromnie żyć rádzących gárdźi / á pußcza ſie zá ráda iednego Węgrzyná z tych miar: iż dla przedłużenia zdrowia ná dźień beczek cztery winá wypić każe.

2. Con-

2. Conuiuium ſuis Principibus inſtruit Bachus, qui inter bibendum rixas incipiunt, & ſedatas reaſſumunt iterum; cumque vnus alteri vult ad caput Epiſtomium impingere errore Bacchum ſauciat lethaliter. Bánkiet ſwoim Senatorom ſpráwuie Bachus/ktorzy przy dobrey myśli wſzczynáią zwádę/ te vſpokoiwſzy raz/ powtarzáią drugi: y chcąc ieden drugiemu we łbie czop vtopić/ przez nieoſtrożność Bachuſá śmiertelnie poráża.

3. Bacchus Medicum vocat, reiectiſque omnibus vnguentis, fæces vini eligit, vulnerique iubet apponi. Bachus wzywa Medyká/ ktorego wzgárdziwſzy recipe/ plaſtr z fagru winnego każe ſobie przyłożyć do rány.

4. Teſtamentum facit Bacchus, legatque in eo varijs gentibus liquores varios: exhauſto tandem cantaro vini, inter amicorum manus cum Vino animam eructat, poſt cuius obitum pulſantur vitra. Teſtáment czyni Bachus/ w ktorym leguie rożnym Narodom napoie rożne/ potym ſpełniwſzy konew winá/ z winem duſze z ſiebie wyrzuca/ po ktorego śmierći dzwonią ſzklenicámi.

5. Baccho iuſta perſoluuntur, qui terræ loco ſiliquis obrutus quieſcit, præfixâ tumulo inſcriptione. Pogrzeb Bachuſá odpráwuie ſie/ ktorego miáſto ziemie w ſłodźinách grzebią/ przydawſzy nagrobek.

EPI-

EPILOGVS.

Opowiada Woźny iż nákroleſtwo Bachuſowe náſtąpił Poſt / ktorego iáko nowego ſucceſſora te vſtáwy głosi. 1. Mieſá y nabiáłu nie ieść przez dni czterdźieści. 2. Raz ieść ná dźień / y to o dwánaſtey / w południe. 3. Kollácya nie ma przechodźić vncyi cztery / 4. Piiáć ſkromno. 5. Ná modlitwách y Bogomyślnośći czás trawić. 6. Swawolne ćiáło diſciplinámi dreczyć. 7. Ná twárdey ziemi ſypiáć. 8. Chryſtuſá ćierpiącego bole vważáć. 9. Dluższey nád godźin pięć nie ſypiáć. 10. W Niedźiele / y Swiete dni przez pokute grzechy głádźić y iálmużnámi opłacáć. 11. Kto nie bedźie mogł tego ſkutecznie wykonáć / o diſpenſátya dołożyć ſie tych / ktorym należy / condere leges, & interpretari.

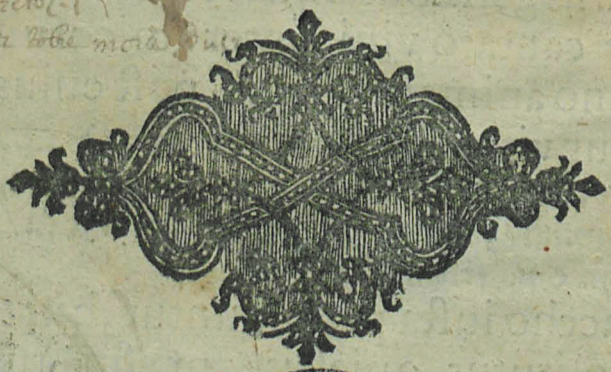

801

6846
14